

FAKTA.

3B/2018

express

Tutorlärarverksamheten i Finlands grundskolor

BAKGRUND

Regeringen Sipilä publicerade i juni 2015 fem spetsprojekt inom utvecklingsområdet kompetens och utbildning. Det första spetsprojektet gäller nya lärmiljöer och digitala material till grundskolorna. Ett av de mest centrala utvecklingsområdena är lärarnas grundutbildning och fortbildning.

Spetsprojektets start låg tidsmässigt nära ibruktagandet av de nya nationella läroplansgrunderna, som trädde i kraft hösten 2016. Ett centralt mål är de facto att stödja förankringen av de nya läroplanerna i grundskolornas vardag. För att förverkliga spetsprojektet skapades programmet Den nya grundskolan. I programmet har tre mål för grundskolan definierats: elevcentrerade undervisningsmetoder, världens kunnigaste lärare och en öppen verksamhetskultur där man arbetar tillsammans. För att stödja dessa mål satsas 90 miljoner euro under åren 2016–2019. Tutorlärarverksamheten hör till de mest centrala åtgärderna

i målsättningen att ha världens mest kompetenta lärarkår. Verksamheten stöds med 23 miljoner under den pågående regeringsperioden.

I programmet den nya grundskolan är målet att ha en tutorlärare som stöder ny pedagogik och främjar digitaliseringen i alla cirka 2 500 grundskolor i Finland. Tutorlärarverksamheten har understötts med statsunderstöd som utbildningsanordnarna har kunnat ansöka om från Utbildningsstyrelsen. De första statsunderstöden för utbildning av tutorlärare och kompetensutveckling samt för tutorlärarverksamheten utlystes på hösten 2016. Statsunderstöd till ett belopp av 7,5 miljoner beviljades till 315 utbildningsanordnare.

Den andra anslaget utlystes på hösten 2017. Ansökningshelheterna utgjordes av tutorlärarnas utbildning och tutorlärarverksamhet samt regional utveckling av tutorlärarverksamheten. Statsunderstöd beviljades till 304 projekt och till ett belopp av 9,8 miljoner,

varav 8 miljoner beviljades för utbildning av tutorlärare och för tutorlärarverksamheten.

Sammanlagt ansökte 272 kommuner av de som är utbildningsanordnare om statsunderstöd, och dessa kommuner beviljades understöd. Endast 24 kommuner har inte ansökt om understöd i egenskap av egentlig sökande, men en del av dem är samarbetspartner inom de andra utbildningsanordnarnas utvecklingsprojekt. Utbildningsanordnarna har också kunnat genomföra tutorlärarverksamhet med annan finansiering än statsunderstöd.

Utbildningsstyrelsen genomförde i samband med ansökningsomgången hösten 2017 en enkät om tutorlärarnas utbildning och verksamhet för att utvärdera statsunderstödens effekt. I det här informationsbladet presenteras statistik om tutorlärarverksamheten, resultaten av den första enkäten och en inblick i den svenskspråkiga tutorlärarverksamheten.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

REGERINGENS
SPETSprojekt

TUTORLÄRARNAS I SIFFROR

Totalt 289 utbildningsanordnare svarade på enkäten, av vilka 248 var kommuner, 34 privata aktörer och 7 universitet. Eftersom de utbildningsanordnare som lämnade enkäten obesvarad är små sett till elenantalet, så tillhör 99 % av Finlands alla elever och lärare inom den grundläggande utbildningen den skara av utbildningsanordnare som besvarade enkäten. Det totala antalet grundskolor var 2 210 till antalet.

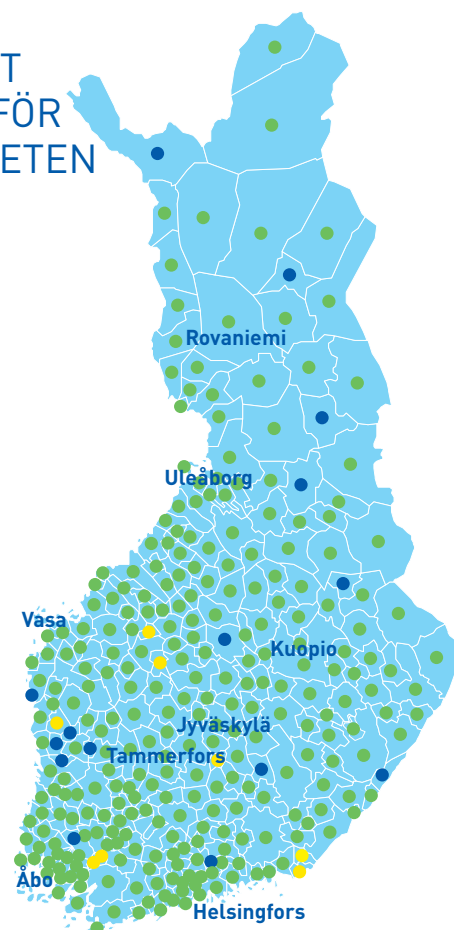
Det totala antalet tutorlärare bland respondenter var 2 289, av vilka 1 884 eller 82 % utbildats med hjälp av statsunderstöd. I genomsnitt handleder en tutorlärare 21 lärare.

Vid tidpunkten för enkäten ordnade 88 % av respondenterna både tutorlärarutbildning och -verksamhet, 7 % ordnade enbart tutorlärarverksamhet och 1 % endast tutorlärarutbildning. Det framkom

KOMMUNER SOM ANSÖKT OM STATSUNDERSTÖD FÖR TUTORLÄRARVERKSAMHETEN

- Har ansökt om understöd (N=272)
- Har inte ansökt om understöd (N=15)
- Med som samarbetspartner (N=8)

Källa: Utbildningsstyrelsens statsunderstödssystem

att 4 % av respondenterna inte ordnade någondera.

Utbildningsanordnarna uppskattade att de under år 2017 totalt hade satsat cirka 2,5 miljoner euro på tutorlärarna i form av egen finansiering. Ungefär en tredjedel av beloppet gick åt till tutorlärarnas utbildning och resten användes för den egentliga tutorverksamheten.

TUTORLÄRARNAS I GRUNDSKOLORNA

Antalet
tutorlärare
2 289

varav utbildade med spetsprojektets statsunderstöd

1 884

Statsunderstöd för
tutorlärarverksamheten
har beviljats till
339 utbildnings-
anordnare

totalt

17,3 miljoner euro

En tutorlärare har
i medeltal

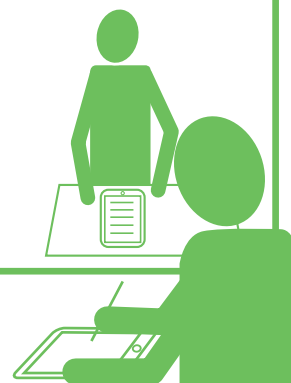
21

lärare att tutorera

99 %

av alla lärare och
elever berörs av
understöden

Källor: Utbildningsstyrelsens statsunderstödssystem och Utbildningsstyrelsens tutorlärarenkät (2017)

TUTORLÄRARE UTBILDAS GENOM INKÖP AV TJÄNSTER OCH MED EGNA KRAFTER

Över hälften av utbildningsanordnarna hade ordnat tutorlärarnas utbildning genom att kombinera egen utbildning och utbildning som köptjänst. Av alla anordnare angav 31 % att de arrangerat utbildningen i sin helhet som köptjänst medan 13 % gjorde det helt själva. Ju större utbildningsanordnare det är fråga om desto större är sannolikheten för att man arrangerat utbildning genom att kombinera egen och inköpt utbildning. Av utbildningsanordnarna med över 2 500 elever hade över 80 % använt denna kombinationsmodell, medan över en tredjedel av utbildningsanordnarna med färre än 500 elever hade arrangerat utbildningen i sin helhet som köptjänst, och nästan 20 % med egna personalkrafter.

I samband med att de första statsunderstöden skulle delas ut bestämdes följande tyngdpunkter för tutorlärarnas utbildning:

- beredskap för en långsiktig utveckling av skolan
- färdigheter inom innovationer och försök
- kompetens i kollegialt lärande samt färdigheter att verka som mentor och coach
- interaktions- och nätverksfärdigheter
- färdigheter i pedagogisk digital kompetens

84–91 % av respondenterna ansåg att dessa tyngdpunkter hade lyckats mycket bra eller ganska bra.

De som fyllde i enkäten blev ombedda att bedöma betydelsen av sex olika statliga stödåtgärder. 95 % var helt eller delvis av samma åsikt om påståendet att det är viktigt att Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet arrangerar regionala utbildningsevenemang. Över 80 % var helt eller delvis av samma åsikt om att staten borde stöda verksamhet med

- kommunspezifisk styrning och utbildning
- statliga utbildningsevenemang
- öppna webbkurser
- diskussionsforum på nätet
- nationella guider, instruktioner och rekommendationer

De som besvarade enkäten önskade även att man från statligt håll skulle dra upp riktlinjer för kompetensområden som man speciellt kan sträva efter att utveckla med olika utbildningar.

Majoriteten av dem som besvarade enkäten har samarbetat med andra utbildningsanordnare. Det gäller framst gemensamma utbildningar, arbete i nätverk för att utveckla verksamheten, kunskapsdelning och kollegialt lärande. Flera nätverk har egna styrgrupper som koordinerar både tutorlärarnas utbildning och i vissa fall även den egentliga tutorlärarverksamheten över kommungränserna.

Den stora majoriteten önskade i de öppna svaren att staten kraftigt skulle stöda tutorlärarnas utbildning och kom-

petensutveckling också i framtiden. En del lyfte fram betydelsen av en mera förutsebar och långsiktig finansiering i stället för de relativt korta projekten på 1–3 år. Långsiktigheten ansågs viktig också ur den synvinkeln att tutorlärarens arbetsbild och kompetenskrav utvecklas snabbt i takt med digitaliseringen, vilket betyder att kunskaperna kontinuerligt behöver uppdateras.

SKOLORNA HAR EGNA OCH GEMENSAMMA TUTORLÄRARE – UPPGIFTSBESKRIVNINGARNA VARIERAR

Av Finlands alla tutorlärare roterade lite över tre fjärdedelar mellan två eller flera skolor. Det här är i synnerhet kutym för de utbildningsanordnare som har ett större elevantal. Av de kommunala utbildningsanordnarna använde 40 % både skolvisa och roterande tutorlärare. Ju större anordnare det är fråga om desto större är sannolikheten för att kombinationsmodellen används. 35 % av de kommunala utbildningsanordnarna använde skolvisa tutorlärare. Eftersom de privata anordnarna oftast utgörs av en skola, använde de i regel skolvisa tutorlärare.

Tutorlärarnas uppgiftsbeskrivningar varierar rätt mycket. Speciellt i början sökte tutorverksamheten sin form, och det tog lite tid innan arbetsuppgifterna etablerades. Variationen förklaras också av de stora skillnaderna i arbetstid. Vi kan anta att de som nästan arbetar på heltid som tutorlärare har en bredare arbetsbeskrivning än de som använder några timmar i veckan på tutorarbetet.

Då de första statsunderstöden utlystes ställdes 12 mål upp för tutorlärarnas arbete. Utifrån enkätsvaren har målen mångsidig pedagogisk användning av teknologi och kännedom om läroplanen uppnåtts bäst. Också mångsidig användning av lärmiljöer, kollegialt lärande och skapande av en inkluderande verksamhetskultur har enligt minst 75 % av

respondenterna uppnått mycket eller ganska bra. Utvecklingen av innovationsfärdigheterna och bedömningskompetensen har uppnått sämst.

I de öppna svaren lyftes speciellt digital kompetens, som också innefattade kunskaper i användning av apparatur och program, upp. Arbetsuppgifter som anknöts till kollegialt lärande och kompanjonundervisning nämndes som ett annat område, och uppgifter i anknytning till implementeringen av läroplansgrunderna och stödåtgärder som ett tredje område.

Många tutorlärare har också följande uppgifter som ansvarsområde: samarbete med dataadministrationspersonalen, kartläggning av de tutorerade lärarnas kunskaper inom informations- och kommunikationsteknik, arrangemang av utbildningar, deltagande i anskaffningar av apparatur samt lokalt, regionalt och nationellt nätverkssamarbete. Dessutom används arbetstid för utveckling av den egna kompetensen och för att producera stödmaterial.

I RIKTNING MOT EN HELHETSBETONAD PEDAGOGISK TUTORVERKSAMHET

I enkätsvaren syntes det tydligt att tyngdpunkten i tutorlärarens arbete hade förflyttats från informations- och kommunikationsteknikens delområden mot en mera helhetsbetonad pedagogisk tutorverksamhet, där digitaliseringen som verktyg och möjliggörare likväl har en mycket betydande roll. På vissa håll har tutorlärarnas breda arbetsbeskrivningar lett till att de börjat specialisera sig på vissa uppgifter eller uppgiftshelheter.

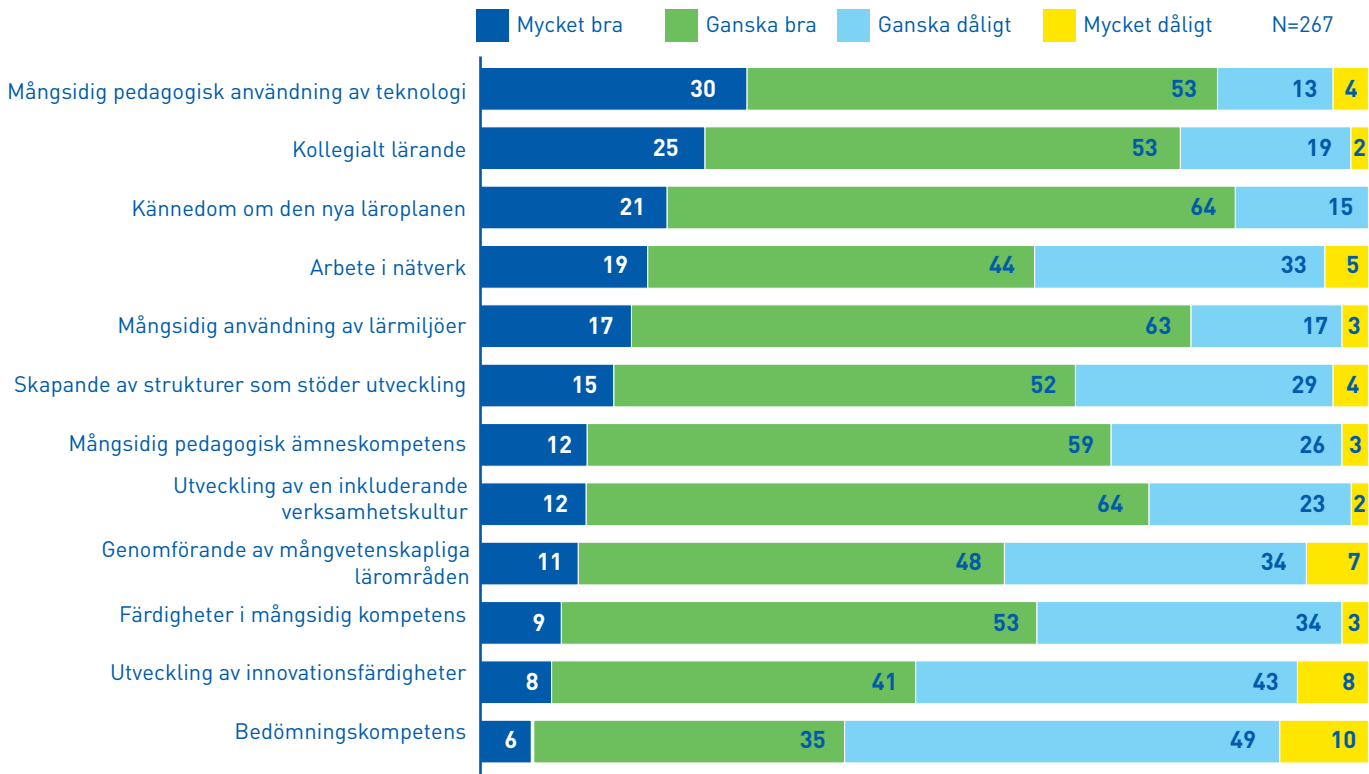
Tutorlärarna använder oftast 1–5 timmar i veckan för arbetsuppgiften. Det är mycket vanligt att de timmar som reserverats för tutorverksamheten delas jämnt mellan tutorlärarna eller att tutorlärarna själva bestämmer hur timmarna ska fördelas mellan dem. Om tutorlärarnas (special)kunskaper väsentligt avviker från varandra kan man flexibelt fördela mera tidsresurser

åt de tutorlärare vilkas kunskaper det finns mera behov av. Om flera skolor omfattas av verksamheten kan indelningen antingen göras jämnt, utifrån antalet elever och lärare eller enligt behov. Några utbildningsanordnare har angett att de arrangerat kampanjer som koncentrerats till deras egna skolor, där alla eller största delen av tutorlärarna erbjudit till exempel en dags stöd för lärarna på en skola.

Oftast delas tutorlärarnas tid mellan de lärare som ska få tutorstöd utifrån behovet. Läraren meddelar till exempel på en elektronisk bokningsblankett att hen behöver en tutorlärare. Behoven har också kartlagts med enkäter och med kunskapskartläggningar. Utöver personlig tutorering har tutorlärarna arrangerat utbildningar för grupper.

Deltagandet i utbildningar har i allmänhet varit frivilligt. Flera respondenter berättade emellertid att de i synnerhet har strävat efter att aktivera sådana lärare som kunskapsmässigt riskerar att halka efter i fråga om rådande kraven. En del nämnde att de också stött på förändringsmotstånd i någon mån och att det därför inte varit möjligt att inkludera alla lärare.

HUR MÅLEN HAR UPPNÅTTS I TUTORLÄRARVERKSAMHETEN

TUTORLÄRAR- VERKSAMHETEN HAR FÖRANKRATS VÄL

Tutorlärarverksamheten startades upp på ett kraftfullt sätt med hjälp av statsunderstöd. Man kan emellertid inte finansiera verksamheten med hjälp av dem i ett långt tidsperspektiv. Inom projektverksamhet är risken för att verksamheten tar slut då finansieringen tar slut allmänt känd. Likväl bedömde 95 % av de som svarat på den första enkäten att verksamheten kommer att fortsätta då statsunderstöden tar slut. En fjärdedel bedömde att verksamheten utvidgas, och en fjärdedel att den kommer att fortsätta i samma utsträckning. Ungefär 43 % uppskattade att verksamheten kommer att fortsätta i mindre skala.

Som helhet är bedömningarna om tutorlärarverksamhetens framtid mycket positiva. Möjliga orsaker till de starka framtidsutsikterna är verksamhetens positiva effekter och måttliga kostnader. Dessutom bedömde många respondenter att de kommer att kunna gå vidare med en fruktbar tutorlärarverksamhet i framtiden med en mindre budget än i början, eftersom tutorlärarna blivit utbildade, apparatur- och programanskaffningarna är gjorda och en ny verksamhetskultur har etablerats. Trots de positiva framtidsutsikterna betonades i flera öppna svar att utbildningsanordnarna anser att det är osäkert om de kommer att kunna finansiera verksamheten själva i större

utsträckning, och att statsunderstöden har en mycket stor inverkan på tutorverksamhetens omfattning.

SVENSKSPRÅKIG TUTORLÄRAR- VERKSAMHET

Den svenskspråkiga tutorlärarverksamheten går framåt i samma takt som den finskspråkiga. Tutorenkäten i slutet av 2017 kunde av tvåspråkiga utbildningsanordnare besvaras på både finska och svenska, vilket i viss mån drabbade tillförlitligheten för det svenskspråkiga utbildningsområdet. Antalet svenskspråkiga svar var 20. De olika delmålen som efterfrågades i enkäten hade i stora drag uppnåtts på samma sätt på svenska som nationellt. De utbildningsanordnare som svarade på svenska hade en mer pessimistisk syn på hur tutorverksamheten kommer att fortsätta efter att statsunderstöden avslutas: 57 % bedömde att verksamheten kommer att fortsätta i mindre omfattning och 14 % att verksamheten kommer att avslutas (motsvarande finska svar utgjorde 43 % och 5 %).

Den första enkäten och tutorprojektens slutrapporter visar tydligt att

Över 95 % av utbildningsanordnarna bedömde att tutorlärarverksamheten kommer att fortsätta i framtiden.

tutorerna inom svenskspråkig utbildning i första hand arbetar med att förstärka lärarnas digitala kompetens, vilket från början var tutorverksamhetens kärna. Utbildning och handledning i att använda olika digitala verktyg arrangeras på olika sätt. Tutorläraren verkar ofta som kompanjonlärare, vilket också stärker samarbetet i kollegiet. Mer generellt arbetar man med att implementera läroplansgrunderna, där starka teman är bedömningsfrågor och helhetsskapande undervisning.

CLL vid Åbo Akademi har en viktig roll i att utbilda tutorlärarna i Svenskfinland. Under år 2017 utbildade CLL 95 tutorlärare och under 2018 vidareutbildas ett fyrtiotal tutorlärare.

DE SVENSKSPRÅKIGA REGIONALA NÄTVERKEN

Det svenskspråkiga tutorlärarnätverket består av fem regioner. Projektägare och koordinators för de regionala nätverken är Kronoby, Åbo Akademi, Pargas, Kyrkslätt och Borgå. Den regionala verksamheten startade vid årsskiftet 2017–2018 efter att Utbild-

TUTORLÄRARVERKSAMHETEN STÖDER UTVECKLINGEN AV GRUNDSKOLAN

ningsstyrelsen beviljat stöd för projektet. Nätverksarbetet kom emellertid i gång i olika takt beroende på hur lång tid det tog för projektägarna att hitta sina koordinators. Då läsåret 2018–2019 kom i gång hade alla regionala projekt startats upp.

När det blev klart att regional tutorverksamhet skulle understödjas med statliga medel påbörjades planeringen av det svenskspråkiga nätverket. En projektplan gjordes upp i samarbete mellan Utbildningsstyrelsens och Regionförvaltningsverkets svenskspråkiga avdelningar. Nätverket har fyra mål:

- sammanföra de regionala koordinatörerna för tutorlärarverksamheten i Svenskfinland till ett koordinerat utvecklingsnätverk
- stödja tutorlärarna i implementeringen av läroplansgrunderna och i synnerhet digitala arbetssätt som en del av den pedagogiska utvecklingen i regionen / kommunen
- sträva efter att trygga en jämlik utveckling av digitaliseringen inom utbildning i Svenskfinland
- sporra tutorlärare och IKT-pedagoger till innovationer inom utbildning och lärande.

Inom nätverket ordnas fysiska och virtuella träffar kommunalt, regionalt och nationellt. Nationella träffar har under år 2018 ordnats i samband med seminariet ITK-päivät i Tavastehus i april och på Utbildningsstyrelsen i september.

De regionala projekten har också egna projektplaner med egna mål. I rutan invid finns utdrag ur hur projekten beskriver sin verksamhet i ett nötskal.

Källor: Utbildningsstyrelsens tutorlärarenkät 2017, Utbildningsstyrelsens statsunderstöddsystem samt tutorverksamhetsprojektens slutrapporter 2018.

JAKOBSTAD/KRONOBY: UTVECKLANDE TUTORVERKSAMHET I JAKOBSTADSREGIONEN

Ett regionalt samarbete där tutorlärare och elevtutorer utvärderar och utvecklar tillämpningen av digitala verktyg, med betoning på användbarhet och elevmedverkan. Projektets tyngdpunkt läggs på att skapa en kultur där deltagare delar med sig av goda modeller i nätverk och även en kompetensutveckling bland själva deltagarna. Därutöver är målsättningen att stöda implementeringen av den nya läroplanen. Eleverna involveras i utvecklingsarbetet genom att ett regionalt medieråd skapas.

ÅBO AKADEMI: BOTHNIA TUTORS

Projektet Bothnia Tutors arbetar för att utveckla tutorlärarverksamheten i Österbotten. I projektet ingår två mål. Mål 1: Koordinering av den regionala tutorlärarverksamheten. Mål 2: Identifiering och spridning av god praxis. Projektet strävar även efter att samverka med projektet Bothnia Learning Hub som är ett spetsprojekt inom lärarutbildningen vid Åbo Akademi. En synergi av att dessa projekt koopererar är att vi kan dra nytta av den forskning som bedrivs parallellt.

PARGAS: REGIONAL TUTORVERKSAMHET I SYDVÄSTRA FINLAND

Samordning och koordinering av den regionala tutorverksamheten inom det digitala området för att utarbeta en jämlik kunskapsnivå bland lärare och elever. Genom projektet vill vi skapa en kritisk digikultur, där förståelsen för och användningen av digitala verktyg i undervisningen ökar

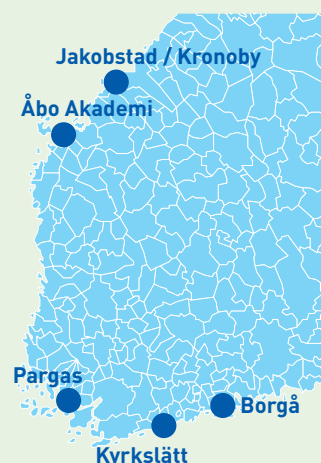
samt där multimodalt och källkritiskt tänkande utvecklas. Fokus läggs på regionala träffar, fortbildning, handledning och skapandet av ett nätverk.

KYRKSLÄTT: TUTOR 2.0

Tutorlärarnätverk för tutorlärarna i huvudstadsregionen med nätverksplats och samarbetsforum. Nätverksträffar, fortbildningar för tutorlärare i samarbete med KOHUR, skolbesök, insamling och dokumentering av goda verksamhetsmodeller och nya pedagogiska idéer.

BORGÅ: TUTORERNA SOM NÄTVERKSKRAFT

Via detta nätverk är det lättare att utveckla och dela tutorlärarnas kunskande samt hitta och sprida goda verksamhetsmodeller till nätverkets skolor och berörda parter. Nätverkets utvecklings-teman är kompanjonlärarskap och gemensamt arbete samt pedagogiskt mångsidiga och elevaktiverande undervisningsmetoder och digitala arbetssätt.

www.tutorlarare.fi

Utbildningsstyrelsen är ett ämbetsverk som verkar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och ansvarar för att utveckla utbildningen, småbarnspedagogiken och det livslånga lärandet samt för att främja internationalisering.